

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten läänenkannattaja ilmestys Astoriassa, Ore., joka tiistai The Western Workmen's Publ. Society'n kustantamana.

Tilauhinnat Yhdysvaltoihin:
I vuosikerta \$1.75. Puoli vuotta \$1.00
Canadaan ja Suomeen:
II vuosikerta \$2.00. Puoli vuotta \$1.15

TOVERITAR

Box 99, Astoria, Ore.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

Subscription rates in the United States
One year \$1.75 — 6 months \$1.00
IN CANADA:
One year \$2.00 — 6 months \$1.15

Toimitus:

HELMI MATTSON

Box 99, Astoria, Ore.

Työttömyyden kiroukset Englannissa

Hiihikakon osittaisena seurauksena on 600,000 työtöntä naista. Kurjuuden lisääntymisen rinnalla levää prostitutioiden pelottavassa määrässä.

Tuhannet ja taas tuhannet naiset Englannissa ovat joutuneet kärsimään sanoin kuvaamatonta kurjuutta työttömyyden takia ja lukemattomia tapauksissa ovat he olleet pakoitettuja myymään itseään saadakseen torjuttua nälkäkuoleman edes muutamiksi päiviksi tuonemmaksi. Työttömyyksiä, sen lisäksi, että vaikutus kurjista

tavasti raatajiin, samalla alentaa heidän siveellistä tasaan.

Englannissa on nykyään noin 600,000 naista, jotka ovat joko kokonaan työttömiä taikka työskentelevät vain yhden taikka kaksi päivää viikossa. Kokonaan työttömiä on noin 250,000 ja näiden lukumäärä on lisääntynyt noin 10,000 viikossa näihin saakka, mutta kaivostyöläisten lakkouduttua työttömien naisten lukumäärä on lisääntynyt vielä paljon nopeammin.

Seuraava, lyhyin piirten kerrottu tapaus osoittaa, miten toivottomaan asemaan ovat nykyisen työttömyyden aikana joutuneet lukuisat englantilaiset naiset:

Muudan nuori tyttö, joka sodan aikana työskenteli kaksi ja puoli vuotta ammuketehtaassa, joutui työttömien armeijaan ja rekisteröi itsensä työttömistössä. Samaan toimistoon oli jo ennen häntä ilmoittautunut noin 4000 työtöntä naista, joista vain 25:lle voitiin antaa työtä. Äärimmäisen epätoivon valtaamana tuo tyttörukka yritti tehdä itsemurhan, mutta siitä hänet saatiin estetyksi. Hänet otti hoiviinsa eräs nainen, joka on itse melkein yhtä huonossa asemassa kuin tuo hohkokkinsakin.

Hallitus lakkoo piakkoin maksamasta työttömyysavustusta ja silloin miljoonat työttömät jäävät oman onnensa nojaan. Työttömien ja järjestyneiden työttömien taholta on vaadittu hallitusta hetimiten jatkamaan aikaa, jonka kuluessa työttömille maksetaan työttömyysavustusta.

Samalla kun sadat tuhannet naiset kärsivät työttömyydestä, ovat työntekijät ryhtyneet toimiin naisten palkkojen alentamiseksi. Työläisten elintason vaikutus nykyinen työttömyys tuhoisalla tavalla. Riittäjä hyökkäyksestä joutuvat enimmänsä kärsimään

alimmilla palkoilla työskentelevät naiset, mutta on toivottavaa, että se opettaa heidät käsittelemään järjestymisen merkityksen ja opettaa heidät käsittelemään miten voidaan tällaiset pulakaudet ja niistä johtuva työttömyyden kirous kokonaan ainaiseksi poistaa.

Tilastoa tapaturmista Yhdysvalloissa

Teollisuus. haara.	lukum.	kuolemat
Hiihikaivokset	762,425	2,580
Metallikaivannot	182,606	646
Rauta ja terästeoll.	527	603
Murtimot	68,332	125
Sulattimot	61,708	77
Rauta- ja raitiotiet	1,839,229	3,569
Kalastus	67,036	201
Merenkulku	147,478	457
Metäteollisuus	635,638	953
Rakennusteollisuus	2,413,283	3,039
Vahdit, poliisit, y.m.	176,974	133
Telef. ja telegrafi	134,071	67
Sähkötyöläisiä	45,333	102
Ajureita	407,577	408
Maanviljely	10,613,083	3,715
Tehdasteollisuus	5,145,656	1,206
Muut metsätyöl.	6,789,939	3,395

Kuten näkyy on hiihikaivaminen vaarallisin ammatti.

Edellämäinnettujen kuolemalla päättyneiden onnettomuuksien lisäksi sattui vuoden 1918 ajalla 3,400,000 pienempää onnettomuutta, jotka aiheutuvat työkyvyttömyyttä. Yli 680,000 miestä sai maata enemmän kuin neljä viikkoa onnettomuuksien johdosta.

Valtiolliset naisvangit Suomessa

Heidän kärsimyksensä ovat ylivoimaiset.

Valtiollisia naisvankeja pidetään yhä kuritushuoneilla, niin paljon kuin

tätä järjestelmää onkin paheksittu. Keväällä heidät ajotettiin yöselliosastolle, joka on kidutuslaitos sanan täydessä merkityksessä. Asuntona heillä ovat kopit (133 m. lev. 228 m. pitkä), joissa ei ole ikkunoita vaan rautaristikoinen aukko ovesa. Ne ovat eläinhäkkejä kirjaimellisesti, ahtaata sellaisiakin. Useat tovereistamme ovat olleet jo 3 v. vankina, toiset yli 2 v. ja viettäneet sen ajan piimälisessä koppivankeudessa; jopa olivat kommunistivangit aivan yksin kaikista kristittyinä ja saivat kävellä vain puoli tunt. päivässä lautakopissa.

Ankaran vankeuden seuraukset ovat murtaneet kaikkien terveyttä, mutta viimeinen asuntopesä uhkaa tehdä heistä kokonaan lopun. Koppeihin ei tule aurinkoa milloinkaan; hämärä valo tulee eteisestä. Kopit ovat suuren huoneen keskellä. Niiden ympäri käy kiertokäytävää, jossa on kymmeniä cvia- ja ikkuna-aukkoja synnyttäen tavattoman vedon. Paljaat kiviseinät, liki toisiaan, huokuvat kylmiä. Senpätähden ovatkin korva- ja kurkkutaudit, katarit ja reumatismi vuodenaajasta huolimatta aivan yleistä. Makuuhuoneina nämä sellit ovat kuin haudat ja asuntoina kuin pimeät luolat. Onko kunniaksi kansanvaltaiselle tasavallalle asettaa valtiolliset vangit mokoamaan asemaan? Vai onko tarkoitus talveksi saattaa heidän terveytensä tuhotuksi ja siten selviytyä heistä?

Sairuustapaukset ovatkin heidän keskuudessaan olleet lukuisia ja mikä pahinta, ei voi saada hoitoa esim. reumatismiin tai muuhunkaan tautiin, jos tauti ei suorastaan ole tarttuvaa. Ulkonaolo on vain 1 t. päivässä; mitään mahdollisuutta ulkotoihin ei ole.

Ylempäin taholta sanotaan vain aina, ettei tämä ole mikään vankileiri,

JOUDAMMEKO AJATTELEMAAN

Useissa lehtemme numeroissa on pohdittu kysymystä: miten poistetaan se epäkohta, jota useat väittävät, että ei ole aikaa lukea lehteään Toveritarta?

Sivuutamme sen, ja sensijaan kiinnittämme ajatuksemme seuraavaan kysymykseen:

JOUDAMMEKO AJATTELEMAAN

Tämän lehden lukijat ehkä ehivät SYVENTYÄ ajattelemaan yhteiskunnallisia asioita edes jossain määrässä. Syventyä, sanoin, sillä ajatellaan voidaan eri tavoilla.

Mitä meidän sitten tulee ajatella? Meidän ei kukaan tarvitse etsiä vastausta siihen, jos vaivaudumme katselemaan elävää elämää ympärillämme, tahi vaikkapa vaivaudumme muistelemaan viimeksi kuluneita vuosia.

Rauniot ovat savunneet, ihmisen veren tuoksu on ilman täyttännyt — vuokausia. Miljoonat lesket ja orvat suojaa vailla itkevät ja huokaavat... Mone nimespolven tekemä työ on tuhohtu, on revitty alas. Vuosiaaton vaivannäkö ei ole ollut mistään arvosta, vaan on se säällittä murkuttu! Sodan Molokille ovat äidit poikiaan uhraanneet, samaan kiteen on tyttärien elämännöni syösty... On menettänyt niin äärettömän, niin äärettömän paljon! Sitä on vaikea kenenkään kuolevaisen kuvata, mitä kaikkea ihmiskunta on sananut kärsiä suuren maailman palon aikana...

Miksi kaikki tämä?

Sikäi, että ihmiset eivät ole joutaneet ajattelemaan!

Työläiset — ihmiskunnan suuri enemmistö, ovat olleet vain pelkkiä koneita, riistäjäluokan käskynalaisia koneita! He eivät ole vaivautuneet mitään ajattelemaan, eivät edes kysyneet käskijöiltään: miksi me hävitämme? Mitä on sellainen sivistys? Mitä on sellainen isänmaa? Miksi tapetaan, miksi hävitetään?

Ei ole ehditty ajattelemaan!

Kurjuus ja kuolema ovat vihdoinkin selvittäneet ihmisten järjettä, kiihoitusta ei enää yhtä hyvin auta. Tosi-seikat ovat niin kylminä vastaan kohtaneet, niin voimakkaana eteen astuneet, että unesta on pakostakin täytenyt herätä.

Mailman sota teki tuhoisaa jälkeä, ja se opetti — se pakotti työläiset ajattelemaan! Kapitalismi ei voi enää pitää peitettä työläisten silmien edessä, vaikka se kuinka kaikkensa siinä työssä yrittää! Mitkään rajasuutaromiset eivät auta, sillä mailman työläiset tuntevat kapitalismin temput jo paljoa tarkemmin, kun ennen sitä kamalaa leikkiä, joka alkoi vuotena 1914. Nyt jo moni sellainenkin veikko tahi sisar, joka ennen tätä sanottua vuotta oli valmis kumartamaan kapitalismille ja oli valmis uhraamaan loisloukan käskystä mitä tahansa, on saanut silmänsä auki, ja nyt inhoten hylkää samat tarjoukset, joihin hän ennen niin herkästi kompastui. Työväenluokka sai juoda kurjuuden maljan pohjaan saakka joutuessaan tappokentille, hävittäessään ja murhattaessaan toisiaan, mutta se oppi tästä leikiästä, oppi siitä kokonaisuudessa — ei ainoastaan yksilöinä —

äärettömän paljon!

Ne suuntavirtaukset, mitkä tyydyttivät kansainvälisen työväestön ajatuksia ja pyrkimyksiä vuoteen 1914, eivät kelpaa ohjeiksi enää, eivät tyydyttyä, kun kokemus on niin paljon uutta opettanut. Venäjän paljon kärsinyt köyhälistö ensimmäisenä ymmärsi mailmansodan opetukset ja osasi tehdä niistä johtopäätöksensä. Sieltä kautta päästiin toiminnan tielle, alettiin suunnata sosialismi tieteestä toiminnaksi. Berliinissä kansainvälisessä työväen edustajakokouksessa sodan jälkeen — kokouksessa, jossa oli noin sata edustajaa eri maista — oli nimittäin Venäjän sosialistien (bolsevikien) toiminta kokonaan kelpaamattomaksi, ainoastaan jotkut edustajat olivat hyväksyvällä kannalla, ja aiottiin jatkaa työväen järjestämistä vanhoissa merkeissä. Mutta työväenliikettä ei saa sitoa vanhoihin muotoihin, silloin kun ne nähdään käyttökelvottomiksi, sen on kokemus opettanut. Venäjän toverit ovat saaneet kannattajikseen koko mailman luokatiotoisimman ja terveimmin ajattelevan joukon. Toisen kansainvälisen lippu ei enää kelpaa ohjeeksi vallankumoukselliselle köyhälistölle, sillä se lippu tahriutui häpeään silloin, kun oli koetuksen hetki. Sen lipun kantajat menivät suur-rosvojen puolelle silloin, kun oli kysymys seisoa selvällä tiellä, ja ohjasta työväen askeleet pois porvariston osoittamalta suunnalta.

Kolmas kansainvälinen syntyi kokemuksen opetuksesta, ja siksi voimme olla varmat, että se tulee ohjaamaan työväen vallankumouksen voitokkaiseen loppuun, sillä tämän internationalen perusohjeena on työ ja toiminta

ta vallankumouksen saavuttamiseksi, eikä se saa luottaa omaan mitättömyyteensä, niinkuin on ollut Toisen internationalen laita. Kuten tiedämme, on Kolmannen internationalen edustajat parhaillaan kolmannessa kansainvälisessä kongressissaan Moskovassa pohtimassa mailman työväenliikettä koskevia asioita.

Mutta kuinka on laita, joutavatko kaikki työläiset ajattelemaan, mitä sisältävät nämä työväkeä koskevat uudet suunnitelmat, mitä ne todella tarkoittavat?

Nyt olisi aika tosiaankin AJATEL- LA joutain!

Ei voi kukaan sanoa, että aikaa puuttuu! Kiitos kapitalismille — meillä työläisilläkin on nyt taas sitä hyvää aikaa! Nyt on tosiaan aikaa annettu ajattelun. Yhdysvalloissa parhailaan on viisi miljoonaa työtöntä. Tilastotietojen antajatkkin vakuuttavat, että tässä maassa ei yhtä aikaa ole ollut milloinkaan niin paljon joutilaita kun on nyt. On siis tosiaan työläisillä aikaa! Eikä sitä ole ainoastaan tämän maan työläisillä, saamaa hyvyttä on suotu kaikkien maiden työläisille. Numerot sanoisivat siitä asiasta paljon, jos tässä olisi tilaa puhua tilastojen ja sanomalehtitietojen kautta. Englannista esim. tiedotetaan, että työministerin lausunnon mukaan toukokuun lopussa oli työttömiä 3,120,000. On siis sieläkin työläisillä hyvää aikaa! Kaikkialla Euroopassa on aivan sama tilanne. Työttömyys ja sitä seurannut kurjuus on niin suuri, että se peloittelee joutilaitakin ja tämän yhteiskuntajärjtelmän suuria ihailijoita. He tie-